

**TIETOJA JA TUNNELMIA
TOHOLAMMIN-LESTIJÄRVEN
METSÄNHOITOYHDISTYKSEN
TOIMINNASTA
60 VUODEN AJALTA
1934 - 1994**



Kirjoittanut Taito Salonen

Julkaistaan www.alnus.fi – sivuilla tekijän luvalla

LUKIJALLE

Kun Toholammin-Lestijärven metsinhoitoyhdistyksen hallitus pyysi allekirjoittanutta "ylöskirjoittamaan" tapahtumia ja sattumuksia yhdistyksen 60 toimintavuoden ajalta, tunsin, että suhteellisen kauan mukana olleena asioiden objektiivinen esilletuominen voi olla vaikeaa. Olen pyrkinyt kuitenkin siihen, että kaikki pöytäkirjoista ja tilastoista saatava tieto on niin oikeata kuin se kohtuullisella vaivannäöllä on mahdollista.

Toiminnan laadun arviointi on tietenkin kirjoittajan subjektiivinen näkemys asioista.

Valitettavasti vuosien 1934-1945 pöytäkirjoja ei ole säilynyt. Vuositilastoja ja neuvojain päiväkirjoja on jonkinverran tallella, samoin kirjeenvaihtoon liittyvää aineistoa.

Allekirjoittaneella ei ole tietoa eikä kykyä historian kirjoittamiseen, eikä tilauskaan siis edellyttänyt.

Tämä kirjoitelma onkin vain katsaus yhdistyksen toiminnasta vuosien varrelta.

Suur-Lohtajan historiasta ja Keski-Pohjanmaan piirimetsälautakunnan vuosikertomuksista olen joitakin tietoja käyttänyt.

Toholampi 20.04.1994

Taito Salonen

Taustatietoa nykyisten metsien tilaan ja laatuun.

Metsien käyttö kotitalouksien ulkopuolelle alkoi Lestijoen keski- ja yläjuoksun alueella 1700-luvun alkupuolella tervan poltolla. Himanka-Kokkola alueella puulaivojen rakentaminen tarvitsi paljon tervaa. Lisäksi sitä vietiin paljon Kokkolasta Englannin laivanrakennusteollisuudelle.

Männiköt kolottiin tervaksiksi niin tarkkaan, että 1800-luvun alkuvuosina rakennuspuun kokoisia männiköitä oli jäljellä vain Lestijärvellä. Tervanpolttoa kesti 1870-luvulle ja vähäisenä vuosisadan vaihteeseen asti.

Niinpä viime vuosisadan lopun vuosikymmeninä saivat kuusettumaan päässeet metsät hieman toipua ennen seuraavaa räsistystä. Vuosisadan vaihteen tienoilla voimistui nimittäin sahapuun ja "kaivosproppin" kauppa tämän alueen yksityismetsistäkin. Alkoi sahapuun ostajien ja kaivospuun viejien määrämittahakkuiden kausi. Sellaisten nimien kuin Salvessen, Eklöv, Kannuksen Puutavara Oy ym. uittomerkit näkyivät jokirannan lanssien puiden paissa jo suuriruhtinaskunnan aikana. Huoli metsien holtittomista hakkuista johti viimein siihen, että säädettiin yksityismetsälaki v.1928. Sillä saatiin metsien hävitys vähitellen loppumaan. Männiköiden laatu oli 200 vuoden harsinnalla kuitenkin jo pilattu. Korjaus kestää useita puusukupolvia.

Metsänhoitoyhdistys perustetaan

Varsinainen metsänhoidon harrastus virisi 1930-luvun alussa koko maassa. Myös Lestijokivarren valistuneet metsänomistajat kokoontuivat syksyllä 1934 perustamaan metsänhoitoyhdistystä. Niinpä joulukuun 20. päivänä 1934 pidettiin yhdistyksen perustava kokous. Aloitteen lienee tehnyt Alekski Kivelä. Hän toimi silloin KeskiPohjanmaan metsänhoitolaatokunnan puheenjohtajana.

Ensimmäisen johtokunnan. muodostivat: Nestori Syri, Matti Hovila, Fridiof Suvanto ja Leimo Jämsä. Varajäseninä olivat Yrjö Kerttula ja Viljami Hautaniemi.

Jo vuonna 1935 oli jäseniä 103, joilla oli metsää 5750 ha. Vuonna 1936 oli Toholammilta 121 ja Lestijärvellä 29 jäsentä. Jäsenten metsäala oli kunnan maarekisterin mukaan noin 12000 ha. Jäsenten pinta-aloja ei esitetä sen tarkemmin, koska alkuvuosien jäsenluetteloissa on kaksi saraketta: toinen maanomistajan ilmoituksen mukaan, toinen kunnan maarekisterin mukaan. Kunnan sarake on noin kaksinkertainen omistajien sarakeeseen verrattuna. Silloinkin on ollut näköjään vaikeaa ratkaista mikä on metsämaata ja mikä joutomaata, varsinkin kun yhdistyksen jäsenmaksut olivat

hehtaariperusteisia.

Niiltä metsänomistajilta, jotka eivät olleet jäseniä perittiin korkeammat toimitustaksat perustamisesta aina vuoteen 1952 saakka.

Toiminnan käynnistämiseen saatiin valtiolta avustusta metsänhoitolautakunnan kautta. Esimerkiksi vuonna 1940 saatiin 10.500 mk. Neuvojan kuukausipalkka oli silloin 1800 mk. Näin toimittiin vuoden 1951 loppuun saakka. Siitä eteenpäin on toimintaa säädellyt laki metsänhoitoyhdistyksistä.

Katsaus hallintoon

Kun ajattelemme vuosien 1935-1936 työoloja maataloilla -oli hevonen, kovat kärryt, viikate, pokasaha, kasin lypsy jne. Kulkuneuvoina oli polkupyörä tai linja-auto joen eteläpuolta. Ja vertaamme tämänpäivän työ- ja liikenneoloihin, niin voimme vain ihmetellä mistä löytyi se innostus, joka sai ihmiset lähtemään metsällisiin tilaisuuksiin ja kokouksiin.

Metsänhoitoyhdistyksen hallinnosta on pöytäkirjat tallella vuodesta 1946 lähtien. Vuosien 1934-1945 väliseltä ajalta on joitakin vuosikertomuksia ja kirjeitä sekä kokousten esityslistoja.

Yhdistyksen hallituksessa oli vuosina 1935-1938 neljä varsinaista- ja kaksi varajäsentä. Vuosina 1939-1951 oli viisi varsinaista- ja kolme varajäsentä. Vuodesta 1952 eteenpäin on hallituksessa ollut kuusi varsinaista- ja kolme varajäsentä.

Hallituksen varsinaisina jäseninä olivat Fridiof Suvanto 42 vuotta, seuraavina Leimo Jämsä 34 vuotta ja Väinö Hautala 32 vuotta. Keskimääräiseksi hallituksessa oloajaksi tulee runsas 15 vuotta.

Onkohan liian usein tullut hyväksytyksi ehdotus, "valitaan erovuoroiset uudelleen" ?

Hallituksen kokouksiin osallistumisen ja yhdistyksen asioihin paneutumisen kannalta näyttäisi siltä, että luottamushenkilön valinnassa olisi tärkeimpänä perusteena pidettävä "palavaa innostusta metsällisiin asioihin". Liian monen luottamustoimen haltijalla metsälliset asiat tahtovat jäädä taka-alalle.

Yhdistyksen puheenjohtajina ovat toimineet:

Matti Hovila	1935-1946	12 vuotta
Aaro Määttä	1947-1963	17 vuotta
Pentti Viitasalo	1964-1981	18 vuotta
Kauko Suomala	1982-1991	10 vuotta
Esko Lintilä	1992	1 vuotta
Mikko Nikunen	1993-edelleen	

Luettelo Luottamushenkilöistä liitteenä.

Yleisten kokousten normaaleista rutiineista poikkeavia päätöksiä ja sattumuksia vuosien varrelta

- 9.10.1935 Päätettiin periä 1 % metsänmyyntitulosta sellaisilta jäseniltä, jotka myyvät puunsa yhteismyynnin ulkopuolella.
- 30.11.1946 Toimitalon tontin hankinta pantiin vireille
- 15.03.1950 Päätettiin osallistua valtakunnalliseen metsämarssiin.
- 27.11.1951 Väinö Ala-Kopsala esitti auton ostoa yhdistykselle ja tarjosi 10 % ostohinnasta 50.000 mk:n ylärajaan lahjoituksena. Esitys ja tarjous hyväksyttiin kiitoksella. Osto jätettiin hallituksen tehtäväksi.
- 22.10.1953 Päätettiin tehdä retki Tuomarniemen metsäkoululle kesällä 1954. Lestijärveläiset pääsevät ilmaiseksi.
- 19.11.1955 Mieskotiteollisuuskoululle annettiin sen pyynnöstä ennakkona kokouspaikan vuokraa 10.000 mk ehdolla, että tulevien vuosien kokouksista ei tarvitse vuokraa maksaa.
- 03.03.1956 3 %:n metsänhoitomaksusta purnattiin. Perusteena oli se, kun neuvoja oli kuulemma kesälomansa aikana käynyt Ruotsin puolella omalla kustannuksellaan.

Se osoitti, että palkka on ylellinen ja metsänhoitomaksuprosentti liian kokea

- 20.10.1959 Päätettiin pitää 25-vuotisjuhla Lampin Suojassa.
- 29.02.1960 Jaettiin kunniakirjoja ojitusalueiden kunnostuskilpailuista.
- 27.02.1961 Yhdistyksen nimi muutettiin Toholammin-Lestijärven metsänhoitoyhdistykseksi.
- 11.11.1968 Päätettiin tehdä 2-päiväinen retki Keski-Suomeen kesällä 1969.
- 29.12.1977 Sähkötön syyskokous metsämiesten majalla Lestijärven Iolassa.
- 13.12.1984 50-vuotisjuhlakokous urheiluhallilla.
- 30.11.1989 Leimaustyöt päätettiin vuoden 1990 alusta maksuttomiksi.

Pöytäkirjoja löytyy 92 yleiskokouksesta. Jäseniä niihin on osallistunut 1.586.
Keskimäärin 17,2 jäsentä/kokous.

Muutamia aikaa kuvaavia tapahtumia hallituksen kokouksista.

- 18.08.1950 Päätettiin järjestää Metsämarssin päätösjuhla Lampinsuojassa.
- Ohjelmaksi päätettiin:
- avauspuhe Leimo Jämsä
 - kaksi puhetta metsänhoitolautakunnalta - metsäelokuva metsänhoitolautakunnalta
 - kronikka metsämarssista Viljami Vuotila - yksinlaulu Terttu Kotila
 - lausuntaa Vieno, F.Koskela
 - kaksinlaulu Helvi Silvola ja V.F.Koskela
 - vapaa sana

Edellämainittu ohjelman valinta osoittaa, kuinka vielä runsas 40 vuotta sitten metsällisissä tilaisuuksissa oli ammattiasioiden lisäksi

rundas kulttuuriohjelma, joka oli ladattu pienellä isänmaallisuudella ja metsään liittyvällä kansallisromantiikalla.

- 17.12.1951 Koska maahan saadaan 20.12.1951 2-ovisia Skoda henkilöautoja, joihin voidaan saada osto-oikeus Kms.Tapion kautta, päätettiin tilata sellainen neuvojan käyttöön.
- 18.1.1952 Auto ostettu 420.000 mk:lla. (neuvojan palkka oli tuolloin 30.100 mk/kk) Auton maksua varten päätettiin suorittaa rahankeräys. Kerääjiksi valittiin 36 jäsentä. Auton omistaa yhdistys, sen velka on neuvojan nimissä ja hallituksenjäsenet ovat takaajia.
- 12.1.1953 Herastuomari Nestori Syri kutsuttiin yhdistyksen kunniajäseneksi.
- 6.2.1953 Päätettiin kerätä neuvojalle talkoopuita asunnon rakentamista varten.
- 23.7.1955 Pahakurun metsäpalsta ostettiin yhdistykselle. Sen pinta-ala on 12,7 ha. Kaupparakirjassa myyjien allekirjoituksina on puumerkit.
- 14.1.1956 Yhdistyksen Skoda myytiin Aame Kunnilalle 150.000 mk:lla.
- 12.04.1957 Osa yhdistyksen jäsenistä oli tehnyt tiiliä auton talkookeräykseen. Hyväksytty tilitys osoitti, että tiiliä myytiin 23.850 kpl ja puhdasta jäi 129.941 mk.
- 02.02.1973 pidetyn hallituksen pöytäkirjasta voi lukea, että yhdistyksen puheenjohtajaksi valitaan entinen ehdolla, että ajaa partansa pois.
- 03.03.1977 Päätettiin palkata yhdistykselle ensimmäinen toimistonhoitaja. Työajaksi tuli 3 pv/viikko.
- 30.6.1983 Päätettiin järjestää retkeily metsäntutkimuslaitoksen Muhoksen koeasemalle

18.11.1985 Tehtiin ensimmäinen varaus ATK-laitteiden ja -koulutuksen hankintaan.

26.11.1991 Päätettiin ostaa kaksi autopuhelinta yhdistykselle.

Yhdistys metsänhoidon edistäjänä

Valistustyö

Jo ensimmäisten toimintavuosien aikana, 1935-1939, yhdistyksen jäsenten metsänhoidollista tietämystä yritettiin kohottaa tilaamalla Metsälehti. Kun tiedämme sen ajan tiedon tarjonnan, maakunnallinen sanomalehti ilmestyi 2-3 kertaa viikossa ja joihinkin talouksiin tuli jokin viikkolehti ja radio teki vasta tuloaan, voimme uskoa, että Metsälehti tuli luettua hyvinkin tarkkaan.

Vuonna 1937 oli Toholammilla maatalousnäyttely. Yhdistyksellä oli siellä oma metsäosastonsa.

Ns. tupailtojen järjestäminen oli vuosien 1950-1967 välisenä aikana suosittu metsällisen tiedon jakamismenetelmä. Kun neuvoja tai niin kuin lestiläiset sanoivat "mehtäviisas", näytti puunkuvia rainakoneella pirtin seinään tai kalkittuun uuninkupeeseen ja yritti mahdollisimman maanläheisesti selostaa metsän kasvun monimutkaisia asioita, oli kuumassa ja täpötäydessä tuvassa usein tiivis tunnelma kuin lahkolaisseuroissa. Useana vuonna oli maanviljelysseuran kanssa yhteisiä tupailtoja. Silloin sanottiin samana iltana. puhuttavan "puuta-heinää". Television tulo lopetti yleisön iltatilaisuuksista.

Vielä 1956 pidettiin Työtehoseuran kanssa muutamia kursseja, joissa opetettiin pokasahan ja justeerin kunnostusta.

Vuodesta 1953 vuoteen 1962 annettiin kansakoulun jatkokurssin pojille metsäopetusta 40 tuntia lukukaudessa eri kouluilla.

Viimeisten 20 vuoden aikana on erilaisia yhden teeman koulutustilaisuuksia järjestetty 1-3 päivän kursseina tai iltatilaisuuksina, yleisissä kokoontumistiloissa tai metsässä. Valtion ammattioppilaitoksilta on saatu opettaja- ja aineellista apua hyvinkin monenlaisiin tilaisuuksiin.

Erilaisilla "tempauksillakin" on vuosien varrella metsän merkitystä yritetty tuoda esille. Myös leimauskilpailut eri kylillä saivat 1950-1970 luvuilla innostuneen vastaanoton.

15.06.1940, siis heti talvisodan jälkeen, saatiin Keski-Pohjanmaan Kyläkuvatoimikunnalta tiedote, jossa kehoitettiin tienvarsimetsien perkauksiin ja ojituksiin.

Vuonna 1950 osallistuttiin TT-metsämarssiin (tuottamaton tuottavaksi). Eri kylillä toimi vetäjinä 31 metsänomistajaa. Vuosina 1950-1953 ja 1958-1960 pidettiin jäsenten välisiä metsänhoitokilpailuja.

Jäsenistön aktiivisuus osallistua erilaisiin tilaisuuksiin oli vähäistä 1970-luvulta aina vuoteen 1985 saakka. Sen jälkeen alkoivat metsäasiat jälleen kiinnostaa. Sähköinen tiedonsiirto ja tallennus yhdistykseltä suoraan metsänomistajan laitteisiin lienevät tulevaisuuden "tupailtoja".

Käytännön metsänhoidon opetus

Yhdistyksen toiminnan alusta noin vuoteen 1984 oli yleisenä käytäntönä, että kasvatushakkuissa jokainen poistettava puu merkattiin joko kirveellä tai maalilla. Yhdistyksen metsäammattilainen oli silloin aina paikalla yleensä työhön osallistuen. Tämä loistava, 50 vuotta kestänyt, neuvonnan ja käytännön työn yhdistelmä on antanut erinomaisen tuloksen. Luonnonmukainen metsien harventaminen on juurtunut metsänomistajien tietoisuuteen.

Myös metsänviljelytyöt tehtiin ensimmäiset 30 vuotta siten, että yhdistyksen toimihenkilö tai ainakin ns. etumies oli koko työajan paikalla yleensä työhön osallistuen. Näin saatiin työn laatu tyydyttäväksi. Metsän uudistaminen viljelemällä oli 1970-luvulle asti vähän vaikeaa. Useat pitivät talon maineelle huonona, jos piti hakata kangas paljaaksi.

Viljelytöiden tekeminen 50-60 luvuilla oli Lestijärven metsänomistajille henkisesti helpompaa ja työn laatu ja määrä parempia kuin Toholammilla keskimäärin. Lestijärveläiset olivat ilmeisesti tottuneet tarkasti valvottuihin viljelytöihin metsähallituksen työmailla.

Taimikoiden hoitotöiden tekeminen on tullut metsänomistajien omaksumaksi työksi käytännön työllä. Noin 30 vuotta kestänyt vesuriharvennus, jossa metsänomistaja ja yhdistyksen työntekijät samanaikaisesti työskentelivät taimikoissa, vakiinnutti puuston kehityksen kannalta oikeat menetelmät käytännön työksi.

Parhaina vuosina on yhdistyksellä ollut viljely- ja taimikonhoitotyömaita yhteensä jopa 800 kpl.

Metsien viljely muuttui vuodesta 1971 alkaen miellyttävämmäksi työksi, kun koneellinen laikutus tuli käyttöön. Arto ja Olavi Ahola aloittivat silloin urakoinnin, jota Olavi Ahola jatkaa edelleen. On ollut metsänomistajille suuri etu, kun niin vankan paikallistuntemuksen omaava urakoitsija on pysynyt kovassa kilpailussa mukana.

Vuonna 1990 tehtiin ensimmäiset kylvöt äestyslaitteeseen asennetulla kylvöautomaatilla. Kun vielä 1964 hehtaarin kylvöön kuokilla meni kuudelta mieheltä päivä, niin kolmenkymmenen vuoden kuluttua 1993 yksi mies koneen hytissä tekee sen noin kolmessa tunnissa.

Seitsemänkymmentäluvun lopulla otettiin kennotaimet vakituiseksi istutusmateriaaliksi. Se tiesi työn laadun ja tulevan taimikon laadun paranemista entisiin menetelmiin verrattuna.

Vuonna 1970 alettiin peltoja metsittää yhteiskunnan varoin. Toholammin-Lestijärven metsänhoitoyhdistys ei ole ollut innokas aloitteentekijä siinä työssä. Ei ole haluttu kovin paljon tärvellä komeita viljelylakeuksia sekä taloudellisesti että biologisesti kovin riskialttiilla työllä.

Yhdistyksen toiminta puukaupan pyörteissä

Jo yhdistystä perustettaessa, oli metsänomistajien tavoitteena saada jonkinlainen tolkkua puukaupan tapoihin. Kolmekymmentäluvullahan kauppa sovittiin usein määrääjältä kaikki 18 jalan korkeudelta määrätyn vahvuuden täyttävät puut. Ääritapauksissa sovittiin määrääjä, jolta ostaja otti ne, puut jotka halusi ja hinta sovittiin enemmän tai vähemmän summassa.

Yhteismyyneistä toivottiin apua ostajien määräämiin kauppaehtoihin. Siksipä jo lokakuussa 1935 päätettiin yhteismyyneistä. Samalla päätettiin periä niiltä, jotka rikkovat sopimusta 1 % puukaupan tuloista yhdistykselle. Myynnin onnistumisesta ei ole asiakirjatietoa. Muistitietojen mukaan se lienee jäänyt hyväksi yritykseksi.

Kesäkuussa 1939 yhdistyksen hallitus päätti, että elokuussa pidetään maataloustuottajien, metsänhoitolautakunnan ja metsänhoitoyhdistyksen yhteisneuvottelu syksyn yhteismyyneistä. Se yhteismyynti taisi jäädä tekemättä, kun itärajalta "löytyi se suurempi savotta".

Talvisodan jälkeen 1940-1941 oli maassa kova polttoainepula. Autot kävivät puuhiilellä ja pilkkeellä ja teollisuus tarvitsi hiiltä. Valtion polttoainetoimisto tarvitsi tältäkin alueelta paljon puuta.

Metsänhoitoyhdistys hakkuutti, ajatti ja mittasi hiilipuita muutamana vuotena huomattavia määriä

Vapolle. Toholammilla poltettiin hiiltä ainakin Jussilassa Härkänevan tien varrella, Kiviaholla, Hongistossa, Toukolassa ja Jämsässä.

Sotien jälkeisinä vuosina yhdistyksen hallitus toimi myös metsänmyyntivaliokuntana. Valiokuntaa tarvittiin, kun valtio joutui määräämään ns. velvoitehakkuita turvatakseen energian ja polttopuun saannin. Niinpä valiokunta vielä 1947 anoi metsänhoitolautakunnalta, että Toholammilta hakattavaksi määrätty puumäärä alennettaisiin 20.000 kuutiometriin.

Kauko-Idässä alkoi Korean sota 1950. Euroopan valtiot alkoivat varautua pahimpaan ja ostivat kaivospuuta, sahatavaraa ja paperia varastoon. Siitä johtui, että puun hinta nousi Suomessakin yhtäkkiä moninkertaiseksi. Kun huomattiin, ettei kolmas maailmansota vielä alakaan, niin hinnat romahtivat nopeasti jälleen alas. "Korean hintoja" muisteltiin Lestijokivarressakin useita vuosia jälkeenpäin.

Vuonna 1959 oli yhdistyksen alueella 10 havupuun ostajaa. Silloin kilpailtiin puusta.

Joskus yhdistyksen toimihenkilö leimauspäivänsä päätteeksi pääsi näkemään sen ajan puukaupan hengen. Kun ostaja avasi tuvan pöydälle sianporsasta muistuttavan rahalompsansa nahkatakan povitaskusta, niin sieltä näkyi joka välistä setelipinoja kuin kirjan syrjiä. Leimausluettelosta laskettiin kauppasumma ja siitä maksettava ennakko. Ennakkomaksu ladottiin seteleinä pöydälle. Kun ostaja ojensi kauppakirjan isännälle ja sanoi, kun pistät nimes niin rahat on sinun, niin siinä Saimaan holkki vaihtoi muutaman kerran suupielta ja vilkaisu hellan luo emäntään, josta tuli hyväntahtoinen katse ennakkorahoihin, ja niin tuli nimi paperiin. Jos siinä olisi ostaja ilmoittanut, että ennakko tulee kuukauden päästä tilille, olisi kauppa jäänyt tekemättä. Onneksi silloin oli paljon ostajia ja puusta kova kilpailu.

Yhteismarkkinointiyritys

24.10.1966 pidettiin yhdistyksen syyskokous Lestijärvellä. Läsnä oli 71 jäsentä pääasiassa Toholammilta. Ilmapiiri oli jännittynyt, koska oli kuultu huhuja, että yhdistyksen hallitus yritetään vaihtaa.

Metsäliiton kanssa suunniteltu yhteismarkkinointi ei miellyttänyt kaikkia jäseniä. Kerrottiin, että kokouspaikan ulkopuolella olisi käynyt muutama autolasti "opposition" edustajia. Täyteen Järvilinnaan lisäväkeä ei kuitenkaan tullut. Kirjoittajalle asia ei ole koskaan varmistunut.

Yhteismarkkinointi kaatui rahoitusvaikeuksiin, kun Metsäliitto ei saanut myydyksi puita teollisuudelle. Yhdistyksen toimihenkilöille se oli mielenkiintoista aikaa.

Osa jäsenistä kannatti vapaata kilpailua. Enemmistö oli kuitenkin osuustoiminnallisen puukaupan kannattajia. Kaupallisia asioita käsitellessään yhdistyksen toimihenkilön olikin noin 20 vuoden ajan taiteiltava kulloinkin asiakkaana olevan metsänomistajan edun,

yhdistyksen omaksuman toimintalinjan ja metsänhoitoyhdistyslain määräysten välillä. Lisäksi oli pidettävä hyvät ja toimivat suhteet kaikkiin osto-organisaatioihin.

80-luvun lopulla palattiin jälleen aikaan, jolloin puukaupan määrää pääasiassa hinta. Tätä kirjoitettaessa talvella 1994 metsänhoitoyhdistys tekee liki puolesta leimikoista tarjousten perusteella kauppoja valtakirjalla. Puut voivat jakaantua puutavaralajien mukaan eri ostajillekin samasta leimikosta.

Vuonna 1969 oli puukauppojen ennakkomaksuissa erimielisyyksiä ostajien ja myyjien kesken. Teollisuus pyrki määräämään rahalaitoksenkin, jonka kautta metsärahat olisi pitänyt kulkea. Likviditeettien parannuttua asia unohtui pian.

Yhdistyksen vuosikertomuksiin on 42 vuoden aikana merkitty puun kysyntää ja hintaa koskevat arviot. Kysyntä on ollut hyvä 21 vuotena ja heikko 14 vuotena. 7 vuotena tarjonta ja kysyntä on ollut tasapainossa. Puun hintakehitys on ollut tyydyttävä 19 vuotena, heikko 16 vuotena ja 7 vuotena siltä väliltä.

Metsänhoitoyhdistys työnantajana

Ensimmäisistä toimintavuosista alkaen yhdistys on hoitanut jäsentensä toimeksiannosta sellaisia tehtäviä, joissa se tai toimihenkilö on toiminut työnantajan vastuulla. Tosin vuodesta 1935 vuoteen 1976 kaikki hakkuu- ja ajotyöt sekä metsänparannusvaroin tehdyt taimikonhoitotyöt hoidettiin yhdistyksen kirjanpidon ulkopuolella. Vain työnjohtokorvaukset näkyivät tileissä.

Silloin neuvoja haki postista metsänparannustöiden ennakkorahat omaan "lompsaansa", teki tilit, osti leimamerkit verokirjoihin, maksoi tilit rahana yleensä työmailla metsässä ja tilitti palkkalistat metsälautakunnalle. Jopa voimaan tulleet eläkelakien maksutkin hoiti neuvoja tavallaan

yksityishenkilönä.

Työehtosopimukset alkoivat muuttua monimutkaisemmiksi. Tuli säädöksiä työn pysyvyydestä, työterveydenhuollosta, työturvallisuudesta. Otettiin käyttöön sellaisia työ- välineitä, jotka vaikuttivat veroihin ja tapaturmavakuutuksiin. Verojen tilitys valtiolle muuttui, kun veromerkit lopetettiin. Kaikki edellä mainittu on johtanut siihen, että yhdistys on vuodesta 1976 asti ollut täysvastuullinen työnantaja teettämässään töissä ja työntekijän työpanos on työehtosopimusten turvaamaa.

Vuoden 1970 alusta on yhdistys ollut jäsenenä yksityismetsätalouden työnantajat ry:ssä. Siitä alkaen on toimihenkilöiden ja huomattavalta osalta työntekijöidenkin työehdot hoidettu liittojen tasolla.

Työnantajan rooli on metsänhoitoyhdistykselle monesti vaikea. Työn laatua kun valvoo piirimetsälautakunta ja kustannuksia metsänomistajat. Viljelytöiden aikana voi näitä "valvojia" olla useita kymmeniäkin. Samoilla periaatteilla tehdystä työstä on voinut saada kiitosta ja moitetta. Yhden kerran on yhdistyksen välittämien taimien laadusta ja viljelytyöstä valitettu eduskunnan oikeusasiamiehelle. Tarkastusten jälkeen oikeusasiamiehen päätös oli, että valitus ei anna aihetta toimenpiteisiin.

Silloin, kun kaikki työt tehtiin kasityökaluilla oli 8-20 vesurimiestä melkein ympärivuotisessa työsuhteessa. Viljelytöiden aikana oli useita kymmeniä henkilöitä kuukauden tai parin työsuhteessa. Kun raivaussahat tulivat 1975 käyttöön, tarvittiin niihin töihin enää neljäsosa entisestä vahvuudesta. Kennotaimet lisäsivät viljelytyön tuottavuuden melkein kaksinkertaiseksi ja metsänomistajien kiinnostus omatoimiseen työhön lisääntyi. Niinpä metsänhoitoyhdistyksen rooli työllistäjänä näyttää vähenevän, elleivät työmäärät tulevaisuudessa nouse.

Asutuslakien vaikutus metsänhoitoyhdistyksen toimintaan

Toisen maailmansodan jälkeen säädettiin erilaisia asutuslakeja. Niiden avulla saivat maanviljelyyn halukkaat Karjalan siirtolaiset ja rintamamiehet omat tilansa. Samoin pienet tilat saivat lisämaita.

Asutustilojen metsien leimaukset antoivat paljon työtä. Leimausluvut tulivat asutustoimikunnalta ja myöhemmin metsänhoitolautakunnalta. Luovissa ilmoitettiin leimattava puumäärä tai kantorahan määrä. Lupa saattoi olla pienimmillään 12 m³ tai 20 runkoa rakennuspuita. Pienten erien leimaus, silloin kun metsäautoteitä ei ollut ja kaikki matkat kuljettiin polkupyörällä, oli työlästä. Asiakirjoja piirrettävien karttoineen piti lisäksi laatia runsaasti. Leimikoiden hakkuita valvottiin ja tiloille laadittiin monenlaisia kestävään hakkuumäärään tähtääviä arvioita. Niistä töistä yhdistys sai asutustoiminnan varoista täyden korvauksen.

Kaikkiaan asutuslakien tavoite, päästä kestäväan, pitkäjänteiseen metsien käsittelyyn, on vuosikymmenien aikana tukenut metsänhoitoyhdistyksen toiminta-ajatusta. Asutustilojen metsänhoidollinen taso on vielä korkeampi kuin ns. vanhojen tilojen metsien keskimäärin. Asutuslakien mukaan perustettu Toholammin yhteismetsä on 5.000 ha:n pinta-aloineen antanut jatkuvasti yhdistyksen toimihenkilöille tuntuman suurmetsätalouden problematiikkaan.

Metsänparannustyöt

Metsänparannuslakien myöntämiä etuisuuksia yhdistys on välittänyt metsänomistajille koko toimintansa ajan. Lakihan oli voimassa jo viisi vuotta ennen yhdistyksen perustamista.

Metsänparannusvaroista korvattuja "ilmaisia" taimia on vuosikymmenten aikana välitetty 1990-luvun rahassa mitattuna useiden kymmenien tuhansien markkojen arvosta vuosittain.

Työllisyys- ja metsänparannusvarojen turvin perattiin noin 25 vuoden aikana talvikaudet taimikoita vesurilla. Viiden miehen ryhmiä, joissa oli 3 yhdistyksen palkkaamaa ja 2 maanomistajan "huonekunnan" jäsentä, niin kuin sanonta kuului, oli parhaina talvina töissä 6-7 kpl. Sittemmin rahoitusmuodot lainan ja avustusten osalta ovat muuttuneet melkein vuosittain. Työt on tehty viimeiset 17 vuotta raivaussahalla metsurien urakoimina. Yhdistyksen talouden kannalta metsänparannusvaroista maksetut työnjohtokorvaukset ovat olleet erittäin merkittävä asia. Metsänparannuslain etuisuudet näyttävät olennaisesti vähenevän mentäessä kohti 2000-lukua.

Metsänhoitoyhdistys ja eri sidosryhmät

Pian perustamisensa jälkeen metsänhoitoyhdistys sai yhteistyökumppaneita. MTK:n paikallisosasto

ja 1934 perustettu Metsäliitto olivat ensimmäisiä. Kosinta lienee ollut molemminpuolista. Jo vuosina 1935-1939 maataloustuottajat ja yhdistys keskustelivat yhteismyynneistä. Metsäliitto ja yhdistys neuvottelivat samanaikaisesti puun myymisestä Metsäliiton kautta. Kun kaikkien kolmen järjestön toiminnassa on ollut paljon samoja luottamushenkilöitä, on yhteistyö vuosikymmenten aikana ollut vakaata. Jokaisen järjestön päämäärä on ollut metsänomistajan etu. Toinen järjestö on saattanut antaa toiminnassaan enemmän painoa sanalle metsä, ja toinen taas sanalle omistaja. Suunta on kuitenkin ollut sama.

Metsänhoitolautakunta, nykyisin metsälautakunta, on ollut alusta asti yhdistyksen toimintaan vaikuttava tekijä. Jo vuosina 1935-1940 se jakoi valtion avustuksia yhdistyksen toiminnan kuluihin.

Terve "isännän ääni" on kuulunut joskus metsälautakunnan kirjeistä.

Esimerkiksi:

26.08.1940 kaikille K-P:n yhdistyksille.

"Meidän on syksyn kuluessa saatava maahan 40 1. 000 kuusen tainta. Tämä on määräys. Ennevaara, päämetsänhoitaja".

Joskus taas asialla on ollut huolehtiva isä, josta esimerkkinä kirje 17.10.1940

"Keväällä taimitarhan peltoon toimihenkilöitä varten kylvettyjen juuresten hinta on vapaasti Kannuksen asemalla: peruna 25 mk/hl, porkkana 2 mk/kg, lanttu 1 mk/kg. Tilaukset metsälautakuntaan. Ennevaara. (Silloin oli elintarvikepula).

Sotien jälkeen, ja metsänhoitoyhdistyslain tultua voimaan 1952, metsänhoitolautakunnan ote yhdistyksen toiminnasta tiukentui. Varojen käyttöä ja toimintaa valvottiin lain alkuvuosina jopa pikkutarkasti.

Pieni esimerkki: Kun puhelimia oli vähän ja autoa ei ollut, saattoi neuvoja soittaa kylän kauppaan ja pyytää sanomaan lähinaapurille milloin tulee leimaamaan. Joka puhelusta tuli silloin kasikeskuksesta pienet laskut, joista näki numeron, mihin oli soittanut. Tällaiset laskut saattoi, metsälautakunnan edustaja poimia ja pyytää selityksen, miksi kaupan puhelut on mukana. Todisteen hakeminen niihin olisi ollut kohtuuton vaiva. Neuvoja oppi maksamaan ne itse.

Yhdistyksen toimihenkilön työn valvonta on muuttunut alkuvuosien yksittäisen puun kantoleiman hakemisesta laajempien työkokonaisuuksien yhteiseen suunnitteluun.

Kuluneen 60 vuoden aikana on 11 piirimetsänhoitajaa antanut oman rakentavan panoksensa yhdistyksen toimintaan.

Yksityismetsälain valvonta on metsänomistajien ja yhdistyksen toiminnan kannalta ollut hyvä asia. Tässä suhteessa tulevaisuus näyttää huolestuttavalta.

Metsänhoitoyhdistysten liitolta on yhdistys saanut puukaupallista informaatiota ja antanut oman alueensa puukauppojen tietoja liiton käyttöön. Yhdistys on huomattavana jäsenmaksun maksajana ollut tukemassa liiton puukaupallista edunvalvontatyötä. Tiedotusta on vastaanotettu yleensä yleiskokousten yhteydessä kuultuina puukaupallisina katsauksina.

Nuorten järjestöissä 4H-yhdistyksen kanssa on ollut vähäistä yhteistyötä usean vuosikymmenen ajan. Yhdistyksen väki on opettanut nuorille metsänhoidon alkeita ja ostanut nuorten kasvattamia männyn ja kuusen taimia.

Jo 02.03.1938 sai metsänhoitoyhdistys kirjeen Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitolta. Liitto pyysi yhdistystä yhteistyöhön 2-vuotisten metsäkurssien järjestämiseksi nuorille. Opetus olisi ollut sekä teoriaa että käytäntöä 1 pv/kk. Siitä, johtiko kirje toimenpiteisiin, ei ole tietoa.

15.11.1940 Suomen Talkoot r.y. pyysi yhdistystä järjestämään talkooapua sodasta kärsimään joutuneiden perheiden töihin. Työn tuloksista ei ole tietoa.

Puutavaran ostajien kanssa on toiminta ollut asiallista. Asiakirjoista ei löydy yhtään mainintaa välirikoista. Myytavasta puusta on tiedotettu kaikille ostajille avoimesti, koska sen on katsottu olevan metsänomistajan edun mukaista. Jokainen ostaja on tarvittaessa saanut mittaus- tai muuta ammattiapua.

Lestijärven ja Toholammin seurakuntien metsälliset asiat on yhdistys hoitanut hyvässä yhteistyössä hallinnon kanssa.

Kuntien metsien hoitotyöt on yhdistys tehnyt vuosikymmenten ajan. Kaupallisissa asioissa kunnat ovat luottaneet paremmin omiin luottamusmiehiinsä

Ajan kulkua ja elämän muuttumista kuvaavia tapahtumia kuuden vuosikymmenen ajalta

05.11.1937 saatiin kirje metsänhoitolautakunnalta:

"Metsänhoitolautakunta maksaa yhdistykselle 50 mk/pv sellaisista töistä, joista maksua ei voi periä. Näitä töitä ovat mm. jäsenkeräys, esitelmät tupailloissa, retkeilyn järjestäminen ja erityisesti hakkuiden tarkastukset, koska leimaus ei riitä vaan on neuvojan nähtävä, että sitä myös noudatetaan."

21.08.1939 kirjeellä määrättiin, että tukkirungot on leimatessa mitattava 18 jalan korkeudelta.

Rintamitan käyttö on kielletty, koska sillä ei voi rungon tilavuutta laskea tarkasti.

(kirj.huomautus: runkokaupat olivat silloin yleisiä.)

1954 ostettiin rainakuvien heitin ja kirjoituskone yhdistykselle.

1956 kesällä oh yhdistyksen neuvoja 6 viikkoa kämpillä yötä. Toholammin yhteismetsään leimattiin 12.000 m³ harvennushakkuuna. Silloin yhteismetsän, 5000 ha:n 10-vuotissuunnitelmaan ei kuulunut yhtään hehtaaria avohakkuuta.

1960 koivua ostettiin ensimmäisen kerran yhdistyksen alueelta selluloosapuuksi.

1958-1960 saatiin ensimmäisiä ilmakeinokuvia perustuvia karttoja.

1964 tehtiin kuitupuulle ensimmäinen hintasuositussopimus.

1972 kuutiometri syrjäytti jalat ja tuumat puukaupassa.

1975 yhdistyksen metsurit Hannu Piispala ja Kalle Sadinkangas ostivat ensimmäiset raivaussahat käyttöönsä.

1980 yhdistykselle hankittiin kopiokone. Kalkkeripaperit voitiin hylätä.

1980 yhdistyksen toimesta mitattiin pystyyn Yhteismetsän 50 ha:n avohakkuuleimikko. Yleensä yhdistys ei pystymittausta metsänomistajille suosittanut.

1985 talousarvioon varattiin määräraha ATK-laitteita varten.

1989 metsänhoitosuunnitelmia alettiin siirtää ATK-laitteilla piirimetsälautakunnan tiedostoihin.

Tukkeja mitattiin varastolla suoraan tietokonelaskentaan.

1991 yhdistykselle hankittiin kaksi autopuhelinta.

Numeraalisia tietoja yhdistyksestä vuoden 1993 lopussa

Yhdistyksen alueen pituus kaakosta luoteeseen on noin 65 km. Metsät ovat Lestijärven ympärillä ja Lestijoen ylä- ja keskijuoksun kahtapuolta.

Yksityismetsämaan ala on 49.297 ha.

Puustoa on noin 3,3 milj.m³ eli noin 67 m³/ha.

Puuston kasvu on noin 100.000m³ vuodessa. Metsäautoteitä on 338 km.

Metsälöitä on 817 kpl 49.297 ha

Yhdistyksen jäseniä 626 kpl 46.340 ha.

Metsänhoitomaksusadanneksen kehitys:

vuonna 1952	5,0%
1953-1960	3,0%
1961-1962	3,5%
1963	4,0%
1964-1972	5,0%
1973-1975	4,5%
1976-1993	5,0%

Yhdistys on velaton ja talous kunnossa. Perittävät toimitusmaksut ovat kohtuulliset.

Tilastoituja työn tuloksia vuodesta 1934 vuoteen 1993.

Vanhimpien tilastojen puutteellisuudesta johtuen luvut ovat noin lukuja.

Metsän viljelyä 7,100 ha

leimausta 1.700.000 m³

Puukaupalliseen palveluun on käytetty keskimäärin 9 % työajasta, toimituksia on ollut keskimäärin 56 vuodessa.

Lukujen jakaminen 60: lla ei anna oikeaa vuotuista lukua, koska sotavuosina ei tullut tilastotuloksia.

Loppupäätelmiä

Jos tarkastelee yhdistyksen toimintaa hakeakseen siitä heikkouksia tai kohokohtia, niin kumpikin on vaikea havaita. Toiminta on ollut vakaata.

Yhdistys ei ole ollut kärjessä uusien työmuotojen käytössä. Toisaalta sen ei ole tarvinnut kokea suuria epäonnistumisiakaan.

Kun yhdistyksen alueen vesistö on tarkan seurannan alaista, voidaan tyydytyksellä todeta, että yhdistyksen toimesta ei ole esimerkiksi ilmasta levitetty torjunta-aineita eikä lannoitteita niinäkään vuosina, jolloin niitä metsissä käytettiin. Ojituksia on pyritty alullepanemaan ja entisiä ojituksia parantamaan. Ojituksissahan ei luontoon viedä mitään saasteita ja haitta vesistöihin on lyhytaikaista.

Kaikkiaan metsänhoitoyhdistyksen toiminta Lestijärven ympärillä ja Lestijoen varrella on ollut niin luontoon sopivaa, kuin se talousmetsissä on mahdollista.

Yhdistyksen toimihenkilöillä näyttää olevan pyrkimys pitää alueensa vedet ja metsät puhtaina ja elinvoimaisina.

Hallituksen/johtokunnan jäsenet vuodesta 1935 vuoteen 1993

	varsinainen yht.			varajäsen yht.			hallinnossa yht.		
	vuotta			vuotta			vuotta		
Syri Nestori									
Hovila Matti	1935	1952	18					18	
Jämsä Leimo	1935	1945	11					11	
Suvanto Fridioif	1935	1968	34					34	
Kerttula Yrjö				1935	1951	17		17	
Hautaniemi Viljami				1935	1956	22		22	
Mäki-Asiala Väinö				1946	1960	14		14	
Määttä Aaro	1947		1966 20					20	
Ala-Kopsala Väinö				1952	1973	22		22	
Kivelä Pentti	1952		1956 5					5	
Hautala Väinö	1953		1984 32					32	
Syri Väinö	1957		1970 13					13	
Keskitalo Jani				1961	1966	6		6	
Mäkelä Onni	1962		1982 21					21	
Lintilä Eero				1963	1970	7		7	
Viitasalo Pentti	1964		1981 16					16	
Määttä Väinö				1967	1969	3		3	

Jämsä Aulis	1969	1986	18			18
Mäki-Asiala Paavo	1986	1988	3	1970	1985	16
Lintilä Esko	1971	1992	22			22
Syri Arvo				1971	1978	8
Rantamäki Timo				1974	1978	5
Silvola Jaakko				1974	1993	20
Suomala Kauko	1977	1991	15			15
Peltola Risto				1979	1982	4
Nivala Juha	1981	1984				4
Jylhä Kalevi	1983	1985	3			3
Kiiskilä Antero				1983	1994	12
Similä Hannu	1985	1993	9			9
Nikunen Mikko	1985	1993	9			9
Syri Heikki	1989	1993	5	1986	1988	3
Jämsä Markku	1987	1993	7			7
Hietala Pekka				1989	1991	3
Luolamäki Päivi				1992	1994	3
Olkkola Antero	1992	1993	2			2
Syri Jaakko	1993	1993	1			1

Ennen vuotta 1994 päättynyt jäsenyys
keskimäärin 18,5 vuotta.

Ennen 1994 päättynyt varajäsenyys 13 miestä 16 miestä,
keskimäärin 10,0 vuotta

Toimihenkilöt 1936 – 30.12.1993

Metsäammattimiehet	palvelusaika	
	v	kk
1936-37	Kauko Varpenius	1 v 3 kk
1937-38	E. Ruotsalainen	1 6
1938-44	Arvo Hakala	2 -
1949-57	Olavi Pöyhtäri	7 11
1956-91	Taito Salonen	35 9
1957-61	Kalervo Parkkinen	4 2
1961-75	Onni Lappi	13 2
1969-70	Pentti Vuollet	- 5
1976-77	Jukka Mattila	1 -
1977-80	Juha Rautakoski	3 3
1980-86	Martti Hylkilä	5 11
1980-edell.	Martti Nuorala	14 -
1982-84	Sirpa Pentikäinen	1 3
1985	Kari Harju	- 7
1986-edell.	Timo Heikkilä	7 5
1991-edell.	Sauli Halmetoja	2 5

Toimistonhoitajat			
1977-84	Anne Heikkilä	6	3
1978	Aino Pyykkönen	-	8
1984-85	Eeva Pyykkölä	1	-
1985-edell.	Seppo Hietala	8	3

Vuodesta 1980 ollut kokoonpano.

1 toiminnanjohtaja

1 metsänhoidonneuvoja 1 työnjohtaja

1 toimistonhoitaja

lienee nykyisten työtehtävien puitteissa sopiva.